Salvem el "prou"!

El mot *prou* és un dels tresors més preuats i més versàtils del català. Té, pel cap baix, una dotzena d'usos diferents: com a adverbi, com a adjectiu, com a pronom i com a interjecció. Són usos consolidats amb el pas dels segles que fins fa quatre dies no trontollaven. Però ara hi ha algun enemic que li ha declarat la guerra. Els més tenaços, l'adjectiu *suficient* i l'adverbi *suficientment*.

Vegem, amb exemples, tota aquesta varietat d'usos de *prou*.

La imatge no era prou clara

Heus ací l'ús segurament més habitual de *prou*, com a adverbi, amb el significat de 'suficientment'.

No tinc prou coratge

És un ús semblant a l'anterior, però ací *prou* és adjectiu i equival a 'suficient'. Observem que sovint en castellà en aquests casos es tradueix per *bastante*. Però en català *prou* i *bastant* volen dir coses ben diferents, com es pot veure si diem *Té bastants diners, però no en té prou per a fer el viatge.*

Prou hi insisteix, però no li serveix de res

Prou, una altra vegada com a adverbi, també pot significar 'certament', com en aquesta frase. Sovint, el podríem canviar per un *ja* duplicat (*Ja hi insisteix, ja*) o bé reforçar-lo amb *bé* (*Bé prou que hi insisteix*).

—Que en vols més? —Prou

Hi ha també aquest ús tan idiomàtic, tan genuí, amb un significat semblant a 'i tant', 'és clar que sí'. Darrerament, sembla que recula. Fem-hi alguna cosa!

La culpa és seva, prou que ho saps

Ací *prou* serveix per a confirmar o donar per cert allò que hem dit. De vegades va precedit de **bé** (*Bé prou que ho preveia*) i encara és més expressiu si es reduplica (*Prou el vaig entendre, prou*, que equival a *Sí que el vaig entendre, sí*).

Diuen que estudia: prou, però encara s'hi ha d'esforçar més

Un ús que també es va perdent és el d'aquesta frase, en què *prou* equival a 'd'acord', 'entesos'. Generalment, va seguit de la conjunció adversativa *però*.

Amb allò n'hi va haver prou per a exasperar-lo

De vegades va acompanyat de la preposició *per a* seguida d'un infinitiu. Se sol emprar per a assenyalar un límit o simplement la suficiència d'allò de què es parla. Erròniament, per influència del castellà, hi avantposem *com* (*N'hi va haver prou *com per a exasperar-lo*). Aquesta construcció té la variant amb la conjunció **perquè** i el verb conjugat en subjuntiu: *Amb això n'hi haurà prou perquè calli*.

Ja faig prou escoltant-te

És un ús molt semblant a l'anterior, però sense preposició i amb el verb en gerundi. També té variants, principalment la d'**infinitiu precedit de la preposició *de*** (*Ja fa prou d'acollir-lo a casa seva*) i la construïda amb una **oració condicional**: *Faràs prou si l'hi acompanyes*.

Ja tinc prou maldecaps per a afegir-n'hi més

També s'assembla als usos anteriors, però ací *prou* té valor d'adjectiu i acompanya un nom. Com hem vist amb l'adverbi, també hi ha la variant amb **perquè** i verb amb subjuntiu (*Ja tinc prou maldecaps perquè m'atabalis*). I, és clar, tampoc no hi hem d'avantposar la conjunció *com*, imitant el castellà (*Ja tinc prou maldecaps *com perquè m'atabalis*).

Hi havia prou gent

De vegades l'adjectiu *prou* té el significat precís de 'quantitat entre regular i elevada'. En alguns parlars, especialment al País Valencià, aquest ús és molt estès. Hi podem sentir, per exemple, *Havia de descansar perquè els peus li feien prou de mal.*

Ja en tinc prou avui

La particularitat d'aquest ús és que ací *prou* és un pronom. A alguns ens fa mal d'orelles sentir aquesta frase canviada per *Ja en tinc suficient avui*.

El menjar no era bo, però el dinar em va costar prou

També amb un ús pronominal, trobem aquest *prou* que significa 'una quantitat entre regular i elevada'. És propi d'alguns parlars, com hem vist abans amb l'adjectiu del mateix significat.

Prou!

I si hem vist l'ús de prou com a adverbi, com a adjectiu i com a pronom, ens falta la interjecció. És un ús encara prou viu, sortosament. Però, compte: hem d'evitar de reforçar aquest *prou* amb l'adverbi *ja* (**ja prou*) tot imitant el castellà *ya basta*. Ara com ara, aquest *prou* és ben viu. Sens dubte, un debat de Josep Cuní amb Pilar Rahola va contribuir a afermar-lo. Recordem-lo en aquests tres vídeos (el de debò i dos del *Polònia*)

Locucions i frases fetes amb “prou”

A més de tots aquests usos, el mot *prou* forma part d’una bona colla de locucions o frases fetes. Vegem les més importants:

I, per si no fos prou, la nena va agafar la covid

La construcció **per si no fos prou** es fa servir per a indicar que una acció o esdeveniment s’afegeix a uns altres. Equival a *a més*, *a sobre* o *damunt*, però és més expressiva, amb més intensitat. Una construcció sinònima és **per a acabar-ho d’adobar**.

Ha passat un moment, però amb prou feines hi he parlat

Amb prou feines és una locució que recula (mentre avança *a penes*). Vol dir ‘gairebé no’.

Hi ha tantes notícies que a la redacció no tenim prou mans

La locució **no tenir prou mans** vol dir ‘no poder fer allò que hom es proposa’.

Ho pots fer perfectament. De temps, en tens prou i massa

L’expressió popular **prou i massa** vol dir ‘en excés’, ‘de sobres’.

Si et vas deixar la bossa en aquell banc, ja l’has vista prou

Ja veure prou és una frase feta que es fa servir per indicar que una cosa l’hem perduda definitivament. També s’aplica a persones, per dir que deixarem de veure algú.

Doncs demà li dius que plegues, i prou!

La locució **i prou!**, que té un significat ben transparent, ara perd terreny a favor de *i punt*.

No vull que me’n parleu més; ja n’hi ha prou, d’aquest color

Quan diem **ja n’hi ha prou d’aquest color** o **ja n’hi ha prou d’aquest coll** volem posar fi a una insistència.